

haladott állapota az Alzheimer-kórnak, amikor a beavatkozás már késő. Emiatt a betegség kezdetén kellene „lépni”, amíg nem szaporodnak el a reaktív oxigénrészecskék.

Tehát a réz- (cink-) és vasion megbomlott fémion-egyensúlyát kell helyreállítani az agyban. Ez meglehetősen bonyolult, mert változó oxidációs állapotú anyagokról van szó, és olyan biomolekulákat kell találnunk, amelyek a különböző fémionokkal megfelelő affinitású molekulákat képeznek, hogy visszajuttassák őket oda, ahol tárolódnak, aztán pedig visszaálljon a normális fémion-koncentráció. Itt még sok kérdés vár tisztázásra. Például hol, milyen oxidációs állapotban van a fémion, mennyi a koncentrációja? Biztosan nem oldjuk meg az összes kérdést, de hozzájárulunk a megoldásukhoz, legalábbis úgy gondoljuk.

– *A projektben a sejtek saját DNS-javító mechanizmusainak indukálására is kísérletet tesznek „mesterséges nukleázok (genetikai ollók) által végrehajtott DNS-hasítással”. Ez sem lesz könnyű.*

– A hasítást nagyon pontosan kell szabályozni, hogy éppen a hibás szakaszt vágjuk ki. A nukleáz megvan, de kell egy fém is, hogy a nukleáz azon a helyen tapadjon a nukleinsavhoz, ahol a

hibás szakasz kezdődik. Ha kikerül a hibás gén, reménykedtünk a gyógyulásban. Ez a kutatás jár a leginkább gyerekcipőben, de ez látszik a legígéretesebbnek. Az izomdisztrófia, amely ezzel a módszerrel talán gyógyítható, az érdeklődés homlokterében áll.

Attól kezdve, hogy összeállt a pályázat, optimista voltam, mert láttam, hogy jó pályázatot írtunk. Nem én fogalmaztam meg, hanem a fiatal kollégáim mondták, hogy ha ilyen háttérrel nem tudnak letenni az asztalra „valamit” a projekt végéig, akkor szégyenségi bizonyítványt állítanak ki magukról. Én optimista vagyok; ez a társaság még sokra viszi a tudományban, az életben. Remélem, hogy támogató környezetben dolgozhat.

Tavaly sokat tépelődtem: kaptam egy jól működő kutatócsoportot Kálmántól – és én mit hagyok magam után? Szerencsére megnyertük a GINOP-támogatást, a fiatalok most már megállhatnak a saját lábukon.

Elégedetten megyek nyugdíjba. Ahogy mondtam, nem távolodom el a kémiától – és a lapot is nagyon szeretem.

2017. augusztus

Silberer Vera

Várnagy Katalin – Ósz Katalin

A Komplexkémiai Kollokviumok 50 éves története

A hazai koordinációs kémia rendezvényei között az egyik legrangosabb a Komplexkémiai Kollokvium. Talán nem is nagyon találunk itthon másik olyan konferenciasorozat, amely ilyen gazdag és hosszú múltra tekinthet vissza. Az első konferenciát még 1963-ban Balatonszéplakon rendezték az akkor már kialakult vagy éppen szerveződő komplexkémiai iskolák (ELTE, JATE, KLTE, VE) vezető oktatói és kutatói, köztük Beck Mihály, Burger Kálmán és Kőrös Endre. A konferenciasorozat rendezvényeit azóta is minden évben megtartják május végén – június elején.

A konferenciasorozat egyik fő célja – már a kezdetektől fogva –, hogy lehetőséget adjon a fiataloknak az eredményeik bemutatására. Legtöbbünk elsőként a Komplexkémiai Kollokviumon állhatott ki a szakértő hallgatóság elé, hogy megismerjék a munkánkat, és a Kollokvium baráti légköre erre igen jó pódiumot biztosított. Emellett a Kollokviumon rendszeresen részt vesznek és előadást tartanak hazai és külföldi vezető kutatók is, így több alkalommal kerültek angol nyelvű szekciók a konferencia programjába.

A konferencia fő szervezője mindig a Komplexkémiai Szakcsoport aktuális elnöke volt, akik a Kollokvium programját, szerkezetét, összetételét is alakították. Prof. Kőrös Endre (ELTE), a szakcsoport alapító elnöke bevezető előadásaiban mindig egy-egy aktuális témát igyekezett részletesen bemutatni, például az 1971-es Komplexkémiai Kollokviumon a molekulakomplex-kutatások terén elért akkori új eredményeket ismertette, ezen belül elsősorban a kötési problémákkal, a gázfázisban való komplexképződéssel, valamint a komplexek stabilitásának a meghatározásával foglalkozott. A következő évben Beck Mihály (KLTE) tartott bevezető előadást a komplexkémia szerepéről az analitikai kémiában, biokémiában, valamint az ipari eljárásokban. Neves külföldi meghívott előadók is tartottak összefoglaló előadásokat, például Jannik Bjerrum „Complex formation in aqueous solution with special regard to metal phosphine complex formation” címmel, 1973-ban Sopronban.

Prof. Sóvágó Imre vezetése idején alakult ki az a részvételi és előadói létszám, ami mind a mai napig jellemző. Bár voltak

kisebb hullámvölgyek, szinte minden évben 30–40 előadás hangzott el. A helyszínek évről évre változtak, ami a tudományos szakmai program mellett az ország egy-egy városának megismerésére is lehetőséget adott. A 80-as évek közepén még sokkal kevesebb lehetőség volt konferenciákra eljutni, nemzetközi konferenciára csak egy-egy kiváló tudós utazhatott, és a hazai konferenciák száma is kevesebb volt. A kollokvium szinte az ország „minden csücskében” megfordult, és a szenior kutatók mellett a fiatalok is ott voltak az országjárásban, ami számukra nagyon sokat jelentett. A szigorúan kulturális program mellett rendszeres volt az esti városnézés is összekötve az adott helység vendéglátóipari egységeinek feltérképezésével, egy-egy sörözéssel, borozgatással, nagy beszélgetésekkel fűszerezve és jó hangulatú énekléssel bezárva (a „nótafa” hosszú ideig Prof. Papp Sándor volt).

Prof. Horváth Attila elnöksége alatt igyekezett kerekasztal jelleggel megszervezni a konferenciát: egy-egy felvezető előadást követően a témához kapcsolódó több rövidebb előadást hallgathattunk meg, lehető-

seget teremtve egy-egy téma átfogó meg-
tárgyalására, megvitatására.

Prof. Gajda Tamás elnöksége idején egy-
egy fiatal kutatócsoport-tagot kért fel ar-
ra, hogy saját kutatásairól áttekintést ad-
jon, ezzel is biztosítva a fiatal nemzedék
számára a bemutatkozási lehetőséget.

A konferencia számos alkalommal volt
egy-egy nagy kutatási projektnek a záró-
rendezvénye, például 2012-ben a Debreceni
Egyetem futó TÁMOP pályázatot lezáró
konferencia volt része a kollokviumnak.

A konferencián ipari cégek is támogatták,
2014-ben például az orvosi képalko-
tásnál használt kontrasztanyagokat gyártó
Bracco Imaging cég.

A 2004-es, Gárdonyban rendezett 39.
Komplexkémiai Kollokviumtól kezdődően
a konferencia egyben az MTA Koordiná-
ciós Kémiai Munkabizottsága ülésének is
otthont adott: egy-egy délutáni szekciót a
munkabizottság szervezett meg, és itt rend-
szeresen lehetőséget adtak és adnak az

MTA doktori értekezések tervezeteinek be-
mutatására és megvitatására. A Koordiná-
ciós Kémiai Munkabizottság akkori elnöke
Prof. Sepier Gábor (PE) volt, de az őt kö-
vető elnök, Prof. Farkas Etelka (DE) is foly-
tatta a munkabizottság és a szakcsoport
közötti szoros együttműködés szép és gyü-
mölcöző hagyományát. Ezzel párhuzamo-
san a konferencia megrendezésére az MTA
valamelyik üdülőjében (Mátraháza, Mát-
rafüred, Siófok, Balatonvilágos) került sor.

Egy évben, 2011-ben nem rendeztük meg
a kollokviumot önálló konferenciaként: ek-
kor az MKE I. Nemzeti Konferencián be-
lül, egy önálló Komplexkémiai szekció for-
májában került sor a rendezvényre.

A jubileumi, 50. Komplexkémiai Kollok-
viumot 2016. május 30. és június 1. között
tartottuk a Balatonvilágosi Akadémiai Üdü-
lőben. A konferenciára ismét szép számban
jöttek el résztvevők: ez a szám a kez-
detektől nem csökken, hanem inkább né-
miképp növekszik. 2016-ban a 71 résztvevő

összesen 46 előadást hallhatott a komp-
lexkémia számos területéről. A nagyszámú
előadás miatt a legtöbb előadás viszonylag
rövidebb, 20 perces összefoglaló volt, de –
az évforduló tiszteletére és hagyományai-
nkhoz híven – néhány hosszabb, össze-
foglaló és visszatekintő előadás is helyet
kapott a Munkabizottság kedd délutáni
szekciójában, Sóvágó Imre (DE), Penke Bo-
tond, Jakusch Tamás (SZTE), Mező Gábor
(MTA-ELTE), Bombicz Petra, May Nóra
(MTA TTK), Lente Gábor (DE) és Horváth
Ottó (PE) előadásában. Emellett több ne-
ves évfordulót is ünnepelhetünk egyszerre:
a Komplexkémiai Kollokviumok 50.
„születésnapját”, Sóvágó Imre professzor-
nak (DE), szakcsoportunk egykori elnöké-
nek 70. születésnapját, valamint Fábíán
István professzornak (DE) a 60. születés-
napját. A Komplexkémiai Kollokviumok
története eddig töretlenül haladt előre, re-
ményeink szerint még nagyon hosszú ideig
így folytatódik. ●●●

Az MKE Komplexkémiai Szakcsoport elnökei, a konferenciasorozat szervezői a kezdetektől napjainkig (a fényképek alatt zárójelben elnökségük időtartama)

Körös Endre, ELTE
(1963–1985)

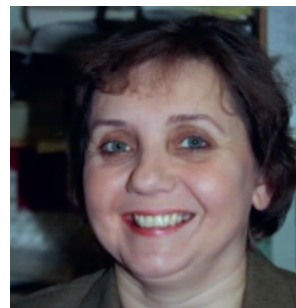
Sóvágó Imre, KLTE
(1986–1995)

Horváth Attila, PE
(1994–2002)

Gajda Tamás, SZTE
(2003–2010)

Várnagy Katalin, DE
(2011–)

Körös Endre beszámolója az egyik konferenciáról a MKL hasábjain

612 *Magyar Kémikusok Lapja* 1971. 11. sz.

Beszámoló a VI. Komplexkémiai Kollokviumról

A Magyar Kémikusok Egyesülete Komplexkémiai Szakcsoportja 1971. május 24–26. között Egerben tartotta meg VI. Komplexkémiai Kollokviumát.

A Kollokvium elősorban a gyenge kölcsönhatások kémiai – molekulakomplexekkel, aditív vegyületekkel, molekulasszociátumokkal – foglalkozott, azonban számos előadás hangzott el a hazai koordinációs kémiai kutatások egyéb területein elért újabb eredményekről is.

A Kollokvium közel 70 résztvevőjét Dr. Székelyfalvy Nagy Zoltán főiskolai tanár üdvözölte a METESZ Heves megyei szervezete nevében.

A bevezető előadást Körös Endre (ELTE) tartotta, amelyben beszámolt a molekulakomplex kutatás terén az utóbbi években elért jelentősebb eredményekről. Elősorban a molekulakomplexek kötési problémáival, a gáz-fázisban való molekulakomplex-képződéssel, továbbá a komplexstabilitás meghatározásának problémáival foglalkozott.

Turcsányi Béla (KKKI) előadása az oldatban kialakuló CT-komplexek sztochiometriájával foglalkozott. 1:1 és 1:2 összetételű komplexek együttes képződésének feltételezésével részletesen megvizsgálta a lineáris egyenletek alakját és megállapította, hogy a Reineis-Hildebrandt egyenletek lineárisítás tehát nem bizonyítja, hogy az oldatban valóban csak 1:1 összetételű komplexek alakulnak ki.

Szűcsné Lászlóné és Tüdös Ferenc (KKKI) a töltésátviteli komplexek győző reakcióiban mutatott szerepéről tartottak előadást. A poli-sztril-gyök és a kion között lejátszó aditív reakciók során tanulmányozták a komplexképződés szerepét. Megállapították, hogy a monomer atirólól komplexben lévő kionmolekula reakcióképessége sokkal nagyobb, mint azt a szerkezeti paraméterek alapján várható.

Orbán Miklós (ELTE) a gyenge kölcsönhatások kalometriás vizsgálatáról tartott előadást. Piridinek és fenol közötti hidrogénhidokézis, továbbá piridinek és jód szert, amelynek segítségével az ESR jelintézkésekből a stabilitási állapotok meghatározhatók.

Molnár Béla (VVE) ismertette a kobalt ciano-komplexek termikus bomlási folyamatát és számos bomlási intermedier izolálásáról számolt be.

Pardosky Irma, Németh Ágnes és Liptay György (BME) beszámoltak az átmeneti fém piridin-pseuodotahalogenid vegyes komplexek termikus vizsgálatával kapcsolatban elért újabb eredményekről.

Gergely Arthur, Növéri Imre és Király Róbert (KLTE) egyes átmeneti fémek alfa-aminosav vegyes komplexjeivel foglalkoztak. Megállapították, hogy a vegyes komplexképződés minden esetben kedvezményezett, de a stabilizáció mértéke független a törzskomplexek stabilitási viszonyától.

Nagyapó László és Gergely Arthur (KLTE) az egyen-
súlyi állapotok pH-metriás meghatározásának lehetőségeiről és pontosságáról számoltak be. Levezették a pH-metria alkalmazhatóságát és jellemző összefüggéseket.

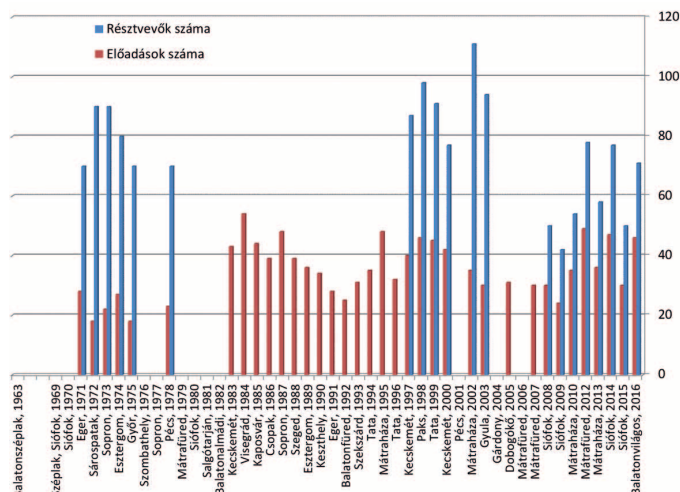
Brücher Ernő, Cs. Kukri Éva és Dékány László (KLTE) protonmágnessé rezonancia segítségével vizsgálták a ritka földfém-EDTE komplexek protonálási állapotát, a komplexek összetételével, foglalkoztak.

Rakányi Károl és Nádó József (SOTE és KFKI) a beszámláltak a kubál (III)-acetilacetátot komplex alacsony hőmérsékletű reflexiók, továbbá szilárd mátrixba ágyazott alacsony hőmérsékletű abszorpció spektrometriás vizsgálatáról és részletesen ismertették a spektrumokkal kapcsolatos számításokat.

Szegő Péter (BM) fluorimetriás módszerrel vizsgálta a cirkon- és hafnium-ionok hidroxidok polimerizációját. Foglalkozott a fluorid-ion fluoreszcenciát befolyásoló hatással a cirkon-morin és a hafnium-morin komplexek esetében.

Hergovich Éva, Sepier Gábor és Markó László (VVE) Co₂X₂ komplexek szénmonoxidal történő reakciójaival foglalkoztak és megállapították, hogy a képződött

A Komplexkémiai Kollokviumokon részt vevők, illetve a bemutatott előadások számának alakulása az évek során (a hiányzó oszlopoknál nem találtunk pontos adatot)

Néhány csoportkép a Komplexkémiai Kollokviumok történetéből

4. Komplexkémiai Kollokvium, Széplak, Siófok, 1969

A képeken balról jobbra:

1. kép: David A. Durham, ..., Rózsahegyi Márta, Burger Mária, Beck Mihály
2. kép: Rózsahegyi Márta, Burger Mária, Beck Mihály, Körös Endre
3. kép: Porzsolt Éva, David A. Durham, Bazsa György
4. kép: Fábri Gyula, Beck Mihály (háttal)

24. Komplexkémiai Kollokvium, Esztergom, 1989

A képen balról jobbra: Balla József, Kiss Tamás, Tóth Imre, Solymosi Piroska, Buglyó Péter, Zubor András, Sóvágó Imre

34. Komplexkémiai Kollokvium, Tata, 1999

A képen balról jobbra: Joó Ferenc, Kathó Ágnes, Lázár István, Tóth Zsuzsanna, Nemes Attila, Bodor Andrea, Bényei Attila, Iványi Timea, Bányai István, Ágoston Csaba Gábor, Bóka Beáta, Fábrián István, Csóka Hajnalka, Enyedý Éva Anna, Buglyó Péter, Rajkó Gabriella, Ősz Katalin, Kiss Erzsébet, Elek János, Tóth Imre, Hajdu Csongor

Fényképek a jubileumi, 50. Komplexkémiai Kollokviumról

